

תיאור סדנאות – הוראה מקדמת מגוון – ד"ר אהוד צמח חופשת סמסטר א' תשפ"ד

1. הוראה לדוברי עברית שפה שנייה

הסדנה נותנת כלים פדגוגיים להוראה בכיתות שבהן לומדים סטודנטים שעברית אינה שפת אמם. היא מציגה שיטות ועקרונות הוראה שמסייעים לסטודנטים להתמצא בשיעורים ולשפר את הישגיהם. מטרת הסדנה היא להגביר את המודעות של הסגל לאתגרים של סטודנטים שלא שולטים בעברית באופן מלא, וליישם פרקטיקות הוראה רלוונטיות בתכנון הקורס, בשיעור עצמו ובעיצוב דרכי ההערכה.

2. למידה בקבוצות מגוונות

סדנה המציגה פרקטיקות לקידום למידה שיתופית, שבה סטודנטים מאוכלוסיות שונות עובדים יחד. למידה שיתופית, שבה סטודנטים וסטודנטיות משתפים פעולה עם סטודנטים מרקע שונה משלהם, מקדמת מטרות שונות: העמקה והבנה של החומר הנלמד, פיתוח חשיבה ביקורתית, קידום כשירות חברתית ועוד. הסדנה תיתן כלים פרקטיים לעיצוב של משימות למידה בקבוצות משותפות, לתכנון דרכי החלוקה לקבוצות, לדרכי ההערכה, ולהיבטים נוספים.

3. הוראה בצל מלחמה

אירועי השביעי באוקטובר טלטלו את הציבור הישראלי. רבים מהסטודנטיות והסטודנטים נפגעו באופן ישיר מהמלחמה. הוראה בתקופה זו היא מורכבת ודורשת רגישות והערכות של הסגל האקדמי לתרחישים שעלולים להופיע בכיתות ומחוצה להן. הסדנה "הוראה בצל מלחמה" מתמקדת בשתי סוגיות מרכזיות, תוך מתן כלים פרקטיים: (א) איך לפתוח את השיעור הראשון? (ב) איך להתמודד עם תרחישים שונים שעלולים להופיע בכיתה ומחוצה לה?

4. קורסים רגישים

קורסים רגישים הם קורסים שיש להם נגיעה ורלוונטיות למלחמה בעזה. קורסים כאלה כוללים התייחסות לסכסוך הישראלי-פלסטיני, ליחסים בין קבוצות במדינת ישראל, להתמודדות עם טראומה, ולסוגיות חברתיות ותרבותיות שנוגעות באופן ישיר או עקיף במלחמה. גם בזמני שגרה מדובר קורסים רגישים מורכבים להוראה, ואירועי השבת השחורה (07/10) והמלחמה בעזה מעלים מורכבויות חדשות בהוראת קורסים אלו. חלק מהסטודנטים והסטודנטיות שישבו בכיתות נמצאים במעגל הפגיעה הראשון מהמלחמה - הם חוו אותה בעצמם, יש להם קרובי משפחה וחברים שנרצחו או שנמצאים בסיכון ממשי גם כעת. הסדנה "קורסים רגישים בצל מלחמה" מציעה מרחב לחשיבה משותפת של סגל אקדמי על הדרכים לניהול קורסים רגישים. בסדנה אנחנו נציג את השיקולים וההיבטים השונים שיכולים לסייע לנו בקבלת החלטות פדגוגיות. בנוסף, בסדנה יוצגו דרכי פעולה אפשריות בקורסים רגישים.

5. פיתוח חשיבה ביקורתית

מטרת הסדנה היא לתת ידע וכלים לסגל הוראה לקידום חשיבה ביקורתית ולמידה מטעויות. הוראת חשיבה שמה דגש על פיתוח מיומנויות חשיבה החיוניות להשתלבות והצלחה בעולם העבודה במאה ה-21. הסדנה תחשוף את המרצות והמרצים לעקרונות של פיתוח חשיבה ביקורתית, תוך הצגת דוגמאות מתוך דיסציפלינות אקדמיות שונות.

מוקד נוסף של הסדנה יהיה למידה מטעויות. למידה מטעויות רותמת את הטעויות של הסטודנטים כמשאב למידה ומאפשרת להם לשפר את הישגיהם. אנו נתנסה בזיהוי ואפיון טעויות נפוצות אצל סטודנטים, ונכיר את העקרונות לעיצוב משימות של למידה מטעויות.

6. הוראה דיאלוגית

לסוגי השיח המתקיימים בכיתה יש השפעה על הלמידה וההישגים של סטודנטים וסטודנטיות. מגוון מחקרים מראים כי שיח דיאלוגי מקדם את ההישגים, הבקיאיות והמיומנויות של הסטודנטים. שיח כזה מאפשר ללומדים לחקור רעיונות, לבסס מסקנות ולהציג נקודות מבט. בסדנה המשתתפות והמשתתפים יתנסו בנייתו של דוגמאות שיח מתוך שיעורים. בנוסף, יוצגו עקרונות פשוטים ליישום וקידום של שיח דיאלוגי בכיתה.

7. AI ושינוי דרכי ההערכה

הבינה המלאכותית משנה באופן דרמטי את ההוראה והלמידה באקדמיה. סטודנטים עושים שימוש נרחב ותכוף בבינה מלאכותית לפתרון משימות וכתובת עבודות אקדמיות. מדובר בכלי זול ויעיל, שמאפשר לקבל ציונים גבוהים בהשקעה של דקות ספורות. עם זאת, שימוש מוגזם ולא מושכל בבינה מלאכותית ע"י

הסטודנטים, עלול לפגוע קשות במטרות ההוראה של פיתוח מיומנויות החשיבה והידע הדיסציפלינרי. הסדנה מציעה מודל דו-כיווני ופרקטי להתמודדות עם אתגר זה. מצד אחד, חשיבה והגדרה מחדש על מטרות ההוראה של תוכנית הלימודים. מצד שני, התאמה של דרכי ההערכה כך שיבטיחו את הגשמת מטרות ההוראה של הקורס.

8. בינה מלאכותית והוראה מקדמת מגוון

בסדנה נציג אפשרויות חדשות לשימוש ביישומי בינה מלאכותית עבור הוראה של אוכלוסיות מגוון. אנחנו נעמוד על האתגרים המרכזיים של אוכלוסיות מגוון, בדגש על החברה הערבית. זאת לצד הצגת שימושים פרקטיים להתמודדות עם האתגרים באמצעות AI: יצירת מילון מונחים תלת שפתי לקורס, תרגום מצגות, יצירת בוטים מתרגלים בשפות זרות, הדגמה של כתיבת פרומפטים לסטודנטים ועידוד ההשתתפות של סטודנטים בשיח בכיתה.

פדגוגיה, תרבות מקום -

הסדנה תשלב בין ספרות תיאורטית אודות פדגוגיה ותרבות לבין תרגול מעשי יישומי בשיעורים. במהלך הסדנה נעסוק בשיח אודות המחקר הקיים בתחום, בדוגמאות מהשטח ושיח על הנגזרות על תפקידי המרצה והאוניברסיטה. אנחנו נערוך היכרות עם תיאוריות מרכזיות בנושאים של רב תרבותיות וחינוך, נחשף לאתגרים של סטודנטים מאוכלוסיות מגוון, ולתרומה של התיאוריות להתמודדות עימם, וניצור חיבור בין תוכנית הלימודים לבין ההון התרבותי של הסטודנטים. מעבירי הסדנה: ד"ר אביב כהן - מרצה בכיר מבית הספר לחינוך באוניברסיטה והדוקטורנטית שלומית דמסקי-כהן - מומחית בשילוב נכסי קהילה בהוראה בית ספרית.